

An aerial photograph showing a vast, dense flock of birds, likely gulls or terns, flying over a deep blue sea. The birds are scattered across the entire frame, creating a sense of intense activity and movement. The water's surface is textured with small waves and ripples, and the overall color palette is dominated by various shades of blue and grey.

Fågelmöten vid Barents hav

Vårvinter betyder ett intensivt liv på Hornøyas fågelberg med tiotusentals grisslor, lunnefåglar, toppskarvar, praktejder, måsar, alförrädare och tordmular. Följ med på en fotoresa till Varanger vid den arktiska tundran och kusten vid Barents hav.

TEXT & FOTO: STAFFAN WIDSTRAND

Grannare fåglar än praktejderhannarna går knappt att föreställa sig. Det är verkligen värt att åka ända hit bara för att se dem på nära håll. Dessutom får man det sprakande livet i ett av Europas bästa och mest lättskådade fågelberg, Hornøya, på köpet. De läckert sparsmakat designade alfåglarna, tundran och den arktiska kusten ingår också!”

I **svinottan ligger vi** i ett flytande gömsle i Båtsfjords hamn. Det är fem grader kallt, råfuktigt och det doftar salt hav och fisk. Vi kom ut hit redan i vinternattens mörker, så att fåglarna inte skulle märka något och nu i det allra första svaga synljuset kommer de faktiskt simmande mot oss i små klungor från olika håll. Förväntansnivåerna i gömslet är på max. Nu ser det ut att faktiskt hända! Vi är på rätt plats, i rätt tid, under rätt årstid, i rätt gömsle och inte minst med rätt guide.

Alla är vi väl påpälsade för den arktiska kylan, i ullunderställ, fleece och i tjocka arktiska överlevnads/flytträcker. På armlängds avstånd, stora termosar med hett te eller kaffe. Ingen fryser, adrenalinet är på topp och fingrarna är på avtryckarna till kamerorna. Sett utifrån, måste gömsle-pontonflotten påminna typ om örlogsfartyget Merrimac med alla sina kanonlika teleobjektiv stickandes ut genom gluggarna, bara precis över vattenytan.

Men vi är så fredliga man bara kan bli och andflockarna samlas lugnt framför oss för att äta av de små räkdjur som samlats för att i sin tur äta det fiskrens som släppts ut i havet från fiskfabriken i byn. Fåglarna börjar också brösta upp sig lite grann för varandra och flaxa med vingarna, parningssäsongen har precis börjat och de osannolikt färggranna praktejderhannarna försöker visa sig på styva linan för varandra och inte minst för honorna. Grannare fåglar går knappt att ens föreställa sig. Näbbarna växer till med åldern och de äldsta hannarna har nästan groteskt svullna och lysande rödgula näbbar. Utöver dem kommer också små grupper av två andra sorters ejdrar - den så kallade alförräddaren (svartvita med lysande röd-orange sidor och

”gröna knasbolltofsar” i nacken, samt den stiligt svartvita vanliga ejdern – som också ansluter till kalaset. Sist men inte minst ingår dessutom de läckert sparsmakat designade, lång-stjärtade och vitsvartgrå alfåglarna. Det är en genuint riktig fest för oss naturfotografer.

Ofta är änderna på bekvämt kamerahåll och jag som tagit med ett 600 mm objektiv finner att de ibland är för nära för mig. Till sist blir vi tvungna att vänligt men bestämt, med hjälp av en kamera med vidvinkelobjektiv, sakta fösa bort en skrockande praktejderhona som gärna ville komma in i gömslet... Kanske såg den just då tomma fotogluggen ut som en inbjudande säker bostad för en äggsjuk åda? Efter en heldag liggandes på flotten, många tusentals bilder senare så summerar vi dagen: Galet bra fototillfällen och fantastiska möten på närhåll med några av världens mest exotiska fåglar. En av livets fågelfotohöjdpunkter hittills! Det var absolut värt att åka ända upp hit bara för detta. Nu är allt annat extra bonus.

HORNØYA

Den lilla ön Hornøya sticker ett 60-tal meter upp ur den Arktiska oceanen. Från den snötäckta ön med sina svarta klippstup ser vi åt det ena hållet en brutal kustlinje, Europas norra fastlandskust och åt andra hållet sträcker sig det stålgrå öppna polarhavet ända till horisonten. Fågelberget här är ett av Europas mest lättillgängliga och vi går på den prydligt lagda stigen runt ön. Toppskarvar, spetsbergsgriissor, tordmular, tobisgriissor, lunnefåglar och tretåiga måsar häckar bara några meter från stigen, men de är vana vid besökare och bryr sig inte nämnvärt. De har viktigare saker att tänka på – parning, revirkamper, födosök och att se upp för labb, jaktfalk eller havsörn till

exempel. Plötsligt blåser det in en snöby, himlen blir lila och de vita flingorna hjälper till för bildskapandet. Strax senare skiner solen igen med magiskt, lågt ljus. Sedan lättar plötsligt tusentals måsar från sina sittplatser och tar till vingarna, som en ny virvlande snöby. Då vet man att havsörn eller jaktfalk är i faggorna. Bägge arterna häckar i närheten och tar sig ofta ett par rundor om dagen ut till ön för att proviantera. Kakafofin i fågelkolonin känner inga gränser och allt är bara oerhört vackert, vilt och naturligt. Det Levande Havet. Märkligt att tänka sig att vi här faktiskt är lika långt österut som Istanbul.

Högst upp på ön står en stilig och stadigt byggd fyr och i de gamla före detta fyrvaktarbo-städerna har man av och till kunnat övernatta, med mycket enkel vandrarhemsstandard och självhushåll. Båtresan, med de extremt sjösäkra lots- eller ribbåtarna tar bara en kvart-tjugo minuter från Vardø hamn, men avgår bara då väder, strömmar och tidvatten så tillåter. Traktens annars mest kända naturprodukt är kungskrabban eller Kamtjatkakrabban – meterstora krabbor med långa, cykeldäck-tjocka ben och en rund, taggig kropp i mitten – som fångas i stora mängder häruppe. En lokal delikatess för den som gillar skaldjur.

TUNDRAN

På väg tillbaka från Båtsfjord mot Kirkenes påminner vägen om ett slingrigt, smalt snöre, mil efter mil över det snöklädda och till synes helt orörda, mjukt böljande tundralandskapet. Spacklad och slipad mjuk i formerna av drivande snö, med dalar som formar diagonaler och triangelmönster, allt i femtio toner av isblått, som gjort för landskapsfoto.

Att resa till öarna i Varanger

Bästa färdvägen

Lättast är att flyga till Kirkenes i Norge, och sedan hyra bil där och köra själv. Ett alternativ är att köra upp hela vägen från Sverige, genom norra Finland till Varanger i Norge. Det är i så fall bättre på sommaren snarare än vintertid då ju vädret kan skapa en del transportproblem längs vägen. Slutligen kan man ta den norska kustfärjan Hurtigruten, från Kirkenes eller Tromsø till exempel, men det är ofta onödigt dyrt och dessutom har man sedan mer begränsad rörelsefrihet.

Bästa perioden

På vårvintern är Varanger kanske som allra bäst, från februari till i slutet av mars, då är de arktiska änderna praktejder, alförrädare och alfågel här, i sina fräschaste och finaste fjäderdräkter, ofta i fantastiskt ljus. Med natur, väder och vilda djur kan man givetvis aldrig vara helt säker, men möjligheterna till att fotografera havsfåglar här är extremt bra. När det gäller att kunna fotografera de spektakulära änderna praktejder och alförrädare är detta sannolikt den bästa platsen i världen.

Varanger är annars bra nästan året runt, bara väldigt mörkt mitt i vintern... På sommaren, under Midnattssolens häckningsssäsong är det ett otroligt tryck på livet i fågelbergen, (även Syltefjordstauran, som också har häckande havssulor) och tundra är

full med häckande vadare och våtmarksfåglar som spovar, snäppor, brushanar, strandpipare och pipare. Hösten bjuder sedan på dramatiska höstfärger och vackert släpljus, från tidigt i september. Perfekt för landskapsfotografen, iallafall fram till att Polar-mörkret faller i november.

Transport

Lokala transporter mellan platserna bäst med egen eller hyrd bil.

Hotell

Logi av flera slag, från bekväma hotell till enkla Bed-and-Breakfast, finns i samhällena Kirkenes, Vadsø, Vardø, Båtsfjord och Kongsfjord. Enkel vandrarhemslögi med självhushåll har kunnat bokas i fyrplatsbostaden på Hornøya.

Övrigt

Efter ett besök på Varanger finns dessutom en utmärkt möjlighet till en perfekt förlängning. Både sommar, höst och vårvinter är ett besök nere i de bit-vis orörda Taiga-skogarna nere i Pasvik Nationalpark dessutom ett bra tillägg.

INFÖR DIN FOTORESA

Vädret på Varangerhalvön

Klimatet här är arktiskt, så det betyder oftast svala somrar, bitvis bistert kalla snörika vintrar och en ökad risk för hårt väder och nederbörd. Men där är ofta strålände dagar, dramatiska himlar och fantastiska, långa solnedgångar. Den klara arktiska luften ger ett alldeles särskilt vackert ljus.

Fotoutrustning

För fågelfoto är teleobjektiv en självklarhet, så långa du har, från 300 mm till 800 mm, men eftersom fåglarna ofta är så nära i fågelbergen och nära båtens och det flytande gömslet, så kan vidvinkel eller en kort zoom ibland vara ett väl så bra val. De objektiven är ju också bra för landskapsfoto. Regnskydd för alla kamerarejor, passar också bra mot snö och havsstänk.

Fotosidan och Wildnaturefotoresor.se har ett samarbete kring fotoresor. Det innebär att vi har gemensamma reportage om resmål i Fotosidan Magasin och på Fotosidan.se. Vi genomför även arrangemang tillsammans och erbjuder Plus-medlemmar rabatterade priser på resor.